

ALBINA CARPATILOR.

Apare 1 colă și jumătate pe săptămână. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.; pentru România: pe an 20 lei, pe 6 luni 11 lei, pe 3 luni 6 lei. — Un număr 20 cr. sâu 45 bani. — Un volum à 6 colă 70 cr. sâu lei 1'70. — La 10 exemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanții, la oficiile postale și la toate librăriile.

Un aforism,

Parafrazat de Theochar Alexi.

„Și nu e chin pe lume mai mare și mai crud,
Decât să perși aceea, ce 'n veci nu ai avut.“

Din „Miron și Florica“ de I. Negruzzi.

Era odată ca nici odată; când a fost și unde a fost, nu ve spun, că mă bate muiera.

Era un om și o omioă. Pe omul îl chiema Mărtoiu, Nan Mărtoiu, ér' pe omioa o chiema Mărtoia, Trina Mărtoia, născută Gureșa.

Mărtoiu era un om cât o prăjină, slab, cu gâtul lung ca o barză. Cât era de slab atât era de domol și aședat. Trina, nevastă-sa, îl numia balmășit. Cu toate acestea trăiau bine împreună, se potriveau de minune. Trinei îi umbla gura ca o móră stricată, ér urechile Mărtoiuului suferiau cu răbdare vibrațiile produse de dulcele glas al soției sale, nisce vibrațiuni atât de dese, repeși și ascuțite, încât auđindu-le un hornist al „curcanilor“ români, sâu un trîmbițaș din regimentul austriac „Alecsandru,“ le-ar fi pizmuit prea mult, că-cî sunetul produs de ei când suflau în instrumentele lor, nici pe de parte nu își aducea cu melodia asurđitoare, eșită din gurița Trinei.

Mărtoiu era neguțator, un neguțator din vremea vechiă. Marfa lui era tot de pe atunci, adică de prin vremea vechiă. Se compunea din cele două articole principale: orez turcesc și bumbac turcesc. Țic, că era marfă din vremea vechiă, fiind-că în orașul, unde neguțătoria Mărtoiuului, din orezul turcesc nu mai mânca de cât ici, colea câte un „hagiū“ ruginit, alți ómeni de toate Țilele nu mai mâncau, că-cî orezul turcesc era prea scump, era cu mult mai eștin orezul, care venia prin Triest; ér bumbacul fusese o marfă când fusese, adică pe vremurile cele bune, până nu se născociseră afurisitele mașini de tors, pe vremurile când țeranii luaū bumbacul și aduceau tortul, și când se vindea acest tort de bumbac până prin Viena

și mai departe, pe vremurile când tortul vâpsit roșu și albastru nu se găsia mai bun prin totă lumea decât în prăvălia Mărtoiuului.

Fusese dar și el, adică Mărtoiu, neguțator cu stare și cu vađa prin piață; însé de mult de mult, mai că am putea Țice de când cu Tocoli (Tökely), decă am voi să vorbim ca ungureniū, orı decă am voi să-i dăm în glas Munteanului, atunci am putea Țice: de când cu Nemți cu códa.

Neguțatorul vechiū este ca și vinul vechiū, cu nume bun și cu putere mare, însé numai așa, decă se va fi pritocit la timp și cu grijă. Fiind lăsat în voia întempleréi, atunci și unul și altul se mucezesce, se oțetesce și se strică apoi cu totul.

Mărtoiu nu se pritocise, că-cî el umblase la scólă la Sași și învățase dela dênșii: să nu te schimbi după vreme, să rămâni credincios deprinderilor moștenite din moși-strămoși. „Cum a trăit tatăl meu“ — Țicea el — „așa voiū trăi și eu. Nu e bine nici o dată decă oul vrea să fiă mai cu minte decât găina.“

Mărtoiu, fidel acestor învățături, rămase la ale lui mâncându-și în puterea credinței sale, încetul cu încetul, mai totă stăricica. Ajunsese de abia mai putea să se susțină pe el însuși, pe nevastă-sa și pe două făcăi ai lor, cu slabul venit, pe care i-l aducea neguțătoria.

Trina sêvêrșia minunii cu gura ei, dar bani cu toate astea nu făcea, și nici pe omul sâu nu-l putu îndupleca, să-și schimbe marfa, să aducă și el cum aduceau ceialalți: orez prost, cafea de cichoriă și de fasole; — géba îl învăța să-și împrospezeze măslinile vechi și uscate cu unt-de-lemn, să boteze țuica próstă cu nume de „licor de

Sirmia, „ să vîndă mere din satul vecin, sub nume de „batule tirolene,“ brînză prîstă de vacă sub nume de „brînză italiană,“ și alte multe, cîte aușise Dumniaei, cã fac ceialalți neguțatori de prin oraș. Mărțoiul asculta cu urechia ce-i spunea Trina, da din cap, dar din ale lui și din ce scia el, tot nu eșia.

De odată îi veni Trinei un gând bun, ca din cer picat. Alături cu prăvălia Mărțoiului era o odaiă spațioasă, care odaiă răspundea în curte. Acastă încăpere era prea nimerită pentru aședarea unui negoț de vin, seú pentru înființarea unei cãrcîmi, ca să vorbim verde românesce.

Vê spusese de un gând bun al Trinei și apoi mẽ pomenii de-o dată grăindu-vê de o odaiă. Ecă pentru ce! Pentru cã acastă odaiă fu pricina lăudatului gând, care nu fu altul decăt un gând de cãrcîmarit, eșit din capul Trinei fôrte bun, adică bun gândul, cã-cî de capul ei nu voiú să mẽ ating, cu atât mãi bun, éráși gândul, fiind-cã și Mărțoiul găsi cu cale a-l lua în chibzuială.

— Găsi cu cale a se face cãrcîmar! veți striga cu toții, — Mărțoiul, un neguțator din piață, să ajungă cãrcîmar?! Nu s'a mãi pomenit!

Ba s'a pomenit, voiú răspunde eú. Fireșce nu în chipul cum credeți Domnia-vóstră, ci așa cum sciú eú, adică Mărțoiul se făcu numai stăpânul cãrcîmei, ér cãrcîmar puse pe un om băgat pe deciuélă, orî cu alte vorbe, ca să înțelegeți și Domnia-vóstră, puse un om, care să vîndă băturile luând la fiă-care mână de țece cîte una, va să dică la țece lei un leú, orî la țece fiorini un fiorin. Acum socotesc, cã v'ați lămurit și cã mẽ veți crede, decă vê voiú spune, cã Mărțoiul după povăța Trinei deschise o cãrcîmă lângă prăvălia sa.

Vinul îl lua pe datoriă dela un prietin, care i-l da tot pe deciuélă, îi da noue și numera țece, punendu pe Mărțoiul să iscălêscă un ravaș, prin care se lega a plăti peste o lună capetele cu deciuéla cu tot, peste o lună, de ore-ce cam atâta vreme îi trebuia Mărțoiului pentru ca să vîndă vinul, cât îi da Stan Păgânul de-o dată pe datoriă.

Stan Păgânul, așa se numia prietinul cu vinul, era un om tinêr, galant, fără nici un pic de rugină, care trăia după lumea cea nouă și scia cum să-și învêrtêscă trêba. De sôrtea lui dar nici capul să nu ne doră. Haid' să mergem înainte, să vedem de Mărțoiul nostru.

Cãrcîma, pe care o deschisese el după povăța nevestei sale, mergea de minune și dêdea un folos bunșor cu tôte cã băturile erau supuse, după cum scim, la dîoue deciuéli: la deciuéla cãrcîmarului și la deciuéla coconului Stan Păgânul. Asta este ce scim. Ceea ce nu scim este, cã băturile aveaú să sufere pe lângă deciuélă încă și dîoue botezuri, unul din partea Păgânului, ér altul din partea cãrcîmarului. Cu tôte aceste scăderi, folosul cãrcîmei, după cum am đis, era bun, și mãi ușurá puțin traiul și grijele Mărțoiului.

Mărțoiul și cu ai sêi trăiaú acum din sudorile muncitorilor nesocotiți; pe lângă el mãi trăia încă și cãrcîmarul lui; venia apoi Stan Păgânul, care încă avea pãrticica sa, și anume cea mãi bună.

Astfel ar fi putut merge cât lumea, cã-cî bețivii nu se sfêrșesc din lume, cã-cî Mărțoiului nu i-s'ar fi urit nici odată a trăi din cãștigul vinului cumpărat pe datoriă și vîndut cu ostenéla altuia.

Cât despre Stan Păgânul, nici el n'ar fi refusat a da vinul pe datoriă, pe cât timp dêdea noue și lua țece, și pe câtă vreme Mărțoiul nu uita de terminul ravașului.

Dar de-o dată se întôrse lucrul pe dos. Din care pricină? Dintr'o pricină, la care nu se gândise nici Mărțoiul, nici nevastă-sa Trina, nici cãrcîmarul, nici prietenul Stan Păgânul, — ba nici Domnia-vóstră, iubiți cetitori...

Décã nu scie nimeni, sciú eú, cã-cî în tôte povestile mele sciú ca pe sfôră sôrtea ómenilor mẽ, nu numai cea trecută, dar și ceea viitoare, fiind-cã acastă sôrte zace în creerii mẽ și o pot potrivi după placul mẽ și după gustul Domnia-vóstră; și acel gust cere, ca din ómeni fericiți, să facem nefericiți, ér cîte odată, când ni s'a urit de prea multă caliciă, să facem din ómeni fără noroc, ómeni cu noroc.

Pe Mărțoiul îl lăsasem cu puțin noroc, acum pentru a fi după gustul Domnia-vóstră, trebuie să-î luăm acest noroc, trebuie să-î stricăm isvorul tãmãduirei, să-î dërãmãm cãrcîma.

În adevêr! cãrcîma îi fu dërãmată însê nu prin fulger și trăsnet, nici prin cutremur seú ghiulea, nici prin foc seú potop, ci pur și simplu prin voia proprietarului caselor, care se hotărîse să-și prefacă casele vechi în case noue.

Așa dară proprietariul dërãmase Mărțoiului cãrcîma, ba încă și prăvălia, lăsându-l pe bietul om pe uliți, fără nici o trêbă, și cu butea de vin din urmă neplătita. Neplătita țeú, cã-cî cãrcîmarul simțind cum stăteaú lucrurile se duse fãr' de vreme, uitând a-și lua țiuva bună dela Mărțoiul, ba uitând încă și de Trina, cu tôte cã Dumniaei avea obiceiú a-î lua în fiă-care Sãmbătã socotéla și bani.

Cel din urmă teanc de bumbac și cel din urmă bob de orez, Mărțoiul trebui să-l lase stăpânului caselor pentru chiriă, firesce pentru trecut, cã-cî pentru viitor nu mãi avea să plătêscă nici o chiriă, de vreme ce el nu s'ar fi învoit odată cu capul a se muta într'o prăvăliă nouă nouă, cu ușile înalte și cu galantare tot atât de înalte, nu s'ar fi învoit chiar, decã ar fi fost în stare să mãi țină prăvăliă, ceea ce însê nu mãi era, sêracul de el.

Cu atâta încă nu era destul. Stan Păgânul nu scia de glumă, lui îi trebuia bani pentru vinul rëmas neplătit, și trebuindu-î cerea dela Mărțoiul dreptul seú în puterea ravașului. Mărțoiul neavênd de unde să-î dea, nu-î plăti ba nu numai cã nu-î plăti, ci se mãi rugă de el, ca să-l împrumute încă cu ceva bani, și să-l aștepte pãnã se va înlesni, ca să-și vîndă casele.

Mărțoiul mãi avea încă din vremurile cele bune o pãrechî de case nici prea mari, nici prea mici, potrivite pe sama unui neguțator. Aceste case tot mãi prețuiaú cât o bute de vin, ba și cât dîoue buți de vin.

Cu tôte acestea Păgânul nu vroi să facă după cerea Mărțoiului. Începe a se vãiera, cã și lui îi trebuie case, cã togmãi acum la culesul viilor nu se póte lipsi de ei, cã-cî lipsindu-se, va fi nevoit să cumpere cu atât mãi puțin vin, ceea ce ar fi pentru dënsul o daună învederată. Ca să-l pëtrundă pe Mărțoiul de adevêrul cuvintelor sale, Păgânul, care fuma în veci, scóse iminêua de chichlibar din gură, puse ciubucul jos, întinse o cólă de hãrtiã pe masă, luă un condeiú la mână și-î făcu o socotéla, dovêdind cã în timp de o lună, avênd acei bani în mână, el i-ar îndoi.

Isprãvind acastă socotéla, Păgânul puse iminêua de

chihlibar éráși în gură, afumând pe bietul Mărțoiu, care stătea plouat ca vai de el. Stătea plouat, că-cî, cu tóte că era om domol și tăcut, nu era prost și înțelese, că Păgânul nu-și lăsase de géba ciubucul din mână. O asemenea jertfă își cerea plata sa.

Mărțoiul dice dar oftând:

„Fă răvașul noî, Domnule Păgân fă-l pe trei luni și sporesce suma, cu cât veî crede că va fi cu cuviință.“

„Pentru ca să veđi că îți sunt adevêrat prieten,“ — dîse Păgânul, — „și că îți voiesc binele, voiî scrie numai suma îndoită, cu tóte că ceri să te aștept trei luni, și cu tóte că eî, după cum ți-am arêtat negru pe alb cu condeiul în mână aș putea să îndoiesc banii în timp de o singură lună.“

Mărțoiul înghiți nodul grozav, iscăli răvașul cu suma îndoită și se duse.

După trecerea sorocului de trei luni, pus în acel răvaș, Mărțoiul nu putu să plătescă, că-cî nu găsisese încă amatori pentru casele sale, ér' ce mai avuse, mănecase mai tot. Ajunsese de trăia din munca feciorilor sêi, cari agonisiau câte ceva cu lecțiuni și cu scrisul pe la unii și alții. Tótă speranța Mărțoiului era în case, însê fiind-că și speranța lui Stan Păgânul era tot în aceleași case, adică fiind-că acest om fără cuget și fără milă, pusese în gând să înghiță acele case pentru o singură bute de vin, bietul Mărțoiu, nu putea găsi cumpărători, că-cî pe toți îi speria Păgânul dela cumpărătoare.

Trecênd deci cele trei luni și Mărțoiul neavênd cu ce să plătescă, el subserise un alt răvaș, cu suma îndoită adică să ne înțelegem. Era de dóue ori mai mare suma, ca cea din urmă, și de patru ori mai mare ca cea dela început.

— Prea le spuî cu firfoiu și făr' de potrivélă, — veți socoti aici, iubiți cetitori și veți dice: fără potrivélă, că-cî acum trei luni era culesul viilor, și prin urmare Stan Păgânul avea tot dreptul să se despăgubescă dela Mărțoiul pentru profitul, pe care trebuise să-l scape din mână fiind-că nu priimise banii, — dar acum cu ce drept să fi îndoit éráși suma îndoită?

Mai întrebați de drept față cu un om ca Păgânul? Cât sunteți de nepățiți, dragilor mei, decă socotiți în adevêr așa, precum am presupus aici.

Nu sciți, că ómenii cu inima spurcată, cămătarîi, ca să le dîcem pe nume, tot deuna găsesc o potecă scuită, pe care ei o scot la cale, fără ca cine-va să-î pótă prinde cu ocaua mică

Cine scie ce-o mai fi înșirat Păgânul Mărțoiului, cum i se va fi plâns de una alta, pentru ca să dea o față, o spoielă de dreptate mârșaviei sale? — I-o fi vorbit cu vre-o noimă, bătênd șaua ca să pricépă épa. I-o fi spus de ver un neguțător falit, zugerând mai întâiu cu fețe viue necinstea, în care căduse acel om nefericit, și după ce va fi vêdut, că Mărțoiul era destul de spăriat și înmuiat prin vorbele sale cumpănite pe cumpăna necuratului, i-o fi dîs, că acel neguțător falit îl rugase pe el Păgânul, să-l scape din hulita stare de faliment, luând tot ce avea și învoind pe creditorii lui.

Éráși va fi pus ciubucul jos, și éráși va fi arêtat negru pe alb, că decă ar fi adus Mărțoiul banii, el, Păgânul ar fi putut învoi pe creditorii aceluî neguțător plătindu-î cu acei bani, și că astfel i-ar fi îndoit în timp

de ver-o câte-va zile. Din pricina Mărțoiului însê va trebui să se lipsescă nu numai de acel profit, dar încă și de sêvêrșirea unei fapte bune, neputênd să scape pe acel neguțător din urta sa stare.

Acum cred, că și Domnia-vóstră veți fi pêtrunși de necesitatea în care se afla Mărțoiul de-a iscăli răvașul cu suma împătrită.

Mărțoiul nici odată de când era însurat nu avuse nici o taină sêu secret față de nevasta sa, față de Trina; prin urmare și de astă-dată îi spuse, cu ce jertfă trebui să-și cumpere îngăduința Păgânului. Bietta Trina când auđi de acéstă despoielă, rămase mută pentru câte-va momente.

Închipti-vê iubiții mei acest eveniment. Trina mută, un lucru nepomenit... Trina cu limbuția ei sprintenă rămase mută!... Este ca cum am dîce; că điuva rămase fără lumina sórelui, nóptea fără stele, vara făr de flori, rîul făr de sgomot, plóia făr de picături, ba încă și mai mult decăt astea tóte. Cu un cuvênt, dîcênd că Trina rămase mută, am voit să esprimăm cel mai mare grad de iritațiune, de sguduire, ce a putut să apuce ver-o dată pe o muierie în acéstă lume.

Dar amuțirea Trinei ținu, precum am dîs numai ver-o câte-va momente, apoi se porni acel torent, acea cascadă, acel fluc de vorbe, și încă ce fel de vorbe!?

Mărțoiul cu tótă răbdarea sa nu putu suferi acest potop de vorbe, o luâ la picioare și se depărtă cu pași de barză de locul cu găleeva.

Trina între altele dîsesse și o vorbă mare; écă-o:

— Să veđi, că Păgânul o să ne mănecasele:

— Dă-ți peste gură femeia, să nu fi vorbit într'un ceas rêu! — îi rêsponsesese bărbatul.

Trina însê, vai, nu-și dete peste gură și vorbi în ceas rêu, că-cî în adevêr nu trecu decăt una sêu dóue refnoiri de răvașe și casele ajunseră în ghiarele lui Stan Păgânul.

Nu erau togmai cu totul tot în ghiarele lui, însê el apucase să pună mâna pe ele, ceruse la judecată să se vênđă pentru datoriă, adică pentru cel din urmă răvaș, care dintr'o bute de vin ajunsesse să înghiță case cu grădină.

Nu sciü, decă Păgânul o potrivise anume, ori că numai întêmplarea o voise așa, nu sciü în acéstă privință, cum și ce fel a fost, dar sciü, că vênđarea cu toba a caselor se nimerise să pice togmai pe điuva de Sfântul-Gheorghe. Trebuie să sciți, că judecătoria era nepravoslavnică și nu prăznuia pe Sfântul-Gheorghe.

Tinerii, cari ședeau în pregiurul caselor Mărțoiului, aveau obiceiü a priveghia tótă nóptea de Sfântul-Gheorghe, a priveghia și a pândi, cu scop de-a videa isbucnind din pământ ver-o limbă de foc, semnul care arată, unde este o comóră.

În alți ani și feciorii Mărțoiului luară parte la acéstă priveghiere, care devenise mai mult un pretecest de petrecere sburdalnică decăt o pândire seriósă. Tinerii își petreceau; cântău și descărcau tótă nóptea la pistóle.

Astă-dată fiii Mărțoiului nu erau nici de cum dispuși a lua parte la acéstă privighere, de vreme ce a dóua đii era să se pună la tobă casele lor părintesci.

Ei rămăseră dar acasă, cu tóte că Trina îi îndemnase, să mêrgă și ei cu ceialalți, dór de va face Sfântul-Gheorghe ver-o minune cu ei, și le va arăta vre-o potecă de scăpare, acum când nevoia era la culme.

Băieții nu voră să-și încerce norocul și se hotărîră a se culca și ei, precum se culcase tatăl lor, Mărțoiul, care cu totă grija și necazul dormia somnul dreptilor.

Cum să nu dórma, de vreme ce-și făcuse datoria? El se dusesse pe la unii din prietiniî săi și-i rugase cu stăruință, să iea parte la licitațiunea caselor sale, pentru ca în cele din urmă Stan Păgănul să nu-l scótă dator încă și peste prețul caselor.

Trina nu avea nici un pic de odihnă, ea nu putea să se culce, ci umbla din odaiă în odaiă, mirându-se peste măsură de liniștea și nepăsarea Mărțoiului.

Băieții ei vedându-o atât de neliniștită, deciseră a-i ținea de urit, a priveghia și ei măcar odată în vieță noptea de Sfântul-Gheorghe acasă cu muma lor.

Ce tristă privighere în comparațiune cu cele de până acum! . . . .

Tristă deș, fôrte tristă dar . . . . .

Până a nu vė spune ceea ce ar fi trebuit să vė spun, în loc de-a înșira acele puncte, trebuie să vė amintesc, că în zile trecute, lumea nu scia de „case de depuneri și consemnațiuni“, nici de „bănci“ seú de „case de păstrare“ orî „sporcas“ cum le mai đice după nemțește, ci scia numai de óle vechi, în care strîngea banii de prisos, îngropând apoi ólele cu bani cu tot în vreme de „zaveră“ și de rėsboiú.

Multe din aceste óle umplute cu bani de aur rėmăneau uitate, îngropate prin pămėnt, că-cî adese orî cel, care le îngropase, seú muria făr' de veste și nu apuca să-și spună nimenui taina, seú nu se mai întorcea prin locurile părăsite.

Apoi mai trebuie să vė amintesc, că metalul pus grămadă, cu timpul și prin umeđela pămėntului se încinge, ér după încingere se aprinde cu flăcări, și în fine aceste flăcări, isbucnesc, când pămėntul este mai móle, bună óră, primă-vara. Ecă dar că credința poporului nostru, care în noptea de Sfântul-Gheorghe așteptă isbucnirea acestor flăcările, nu este atât de deșertă, precum v'ar veni să credeți vedënd pe luminații némului nostru, cum strîmbă din nas, când aud d'al de astea.

După acėstă mică excursiune pe terenul istoriei și al sciințelor naturale, excursiune fôrte necesară pentru a esplica o întėmplare, care altmintrea vi s'ar fi părut o minune necredibilă, — după acėstă excursiune vė voiú spune în fine, că Trina și cu fiii ei în acea nopte de Sfântul-Gheorghe nu privighiară în zadar, că-cî una din aceste persóne, nu mai sciú care, însė sciú, că una din ele privind pe ferestră spre grădinița lor, vedú isbucnind la rădăcina cereșului sėlbatic trei limbí de foc una după alta.

Să fi vedú acum bucuriă pe dēnșii! Să fi vedú pe Trina éráși mută pentru un moment, acum însė mută de bucuriă. Să o fi vedú apoi, cum se repeđi spre Mărțoiú, spre bărbatul seú Nan Mărțoiú, sguduindu-l din somn, și spunėndu-i la urechiă vestea cea îmbucurătóre. Să-l fi vedú pe Mărțoiul, cum își frecă ochii, morăind de ciudă și necaz, fiind că-í spăriase somnul așa făr de veste, și să-l fi audít injurând pentru prima óră în vieța sa, injurând pe Trina și pe băieți și făcėndu-i proști pentru că credeau în năluciri de prin basne băbesci.

Mărțoiul nu ámblyse de geaba în scolile Sașilor, era luminat, atât de luminat, încăt acum muria de necaz, aúnd pe ai seí, cum se vorbiaú să mėrgă să scóle pe

băieții dela o ferėriă din vecini, ca să le dea sape și să-póie, pentru ca să desgrópe comóra, că-cî Mărțoiul ajungėnd la „sapă de lemn“, nu mai avea nici o uneltă în casa sa, cu care s'ar fi putut desgropa o comóra.

Pe lângă tótă mânia sa, Mărțoiul nu ar fi putut opri pe fiii seí dela sėvėrsirea acesteí nebunii, cum đicea el; ei ar fi fost în stare să se ducă nóptea să cumpere sape și săpóie, decă tatăl nu i-ar fi reținut prin întelėpta băgare de samă, că de vor scula pe ómení nóptea din somn, apoi atunci va afla tótă lumea de pretinsa lor comóra.

Trina și cu feciorií se puseră dară pe răbdări, aștep-tând cu mare foc și dor ceasul, în care se deschidea de obiceiú fereria, pentru ca să cumpere săpóiele trebuincióse, jertfind pentru acest scop unul din băieți surtucul seú de érnă nou de nouț.

Mărțoiul dedea din cap, că-cî acėstă nesocotință îl rima la inimă, însė nici el nu mai putu adormi. Cu tóte că nu credea în comori, totuși comóra din cap nu-í mai eșia. Cum ar fi putut adormi dară Trina și cu băieții? Abia apucaú să vadă odată zorile pe cer; după ce vedúrá zorile, Trina se duse în grădină și începu să rícaie cu unghile pămėntul de sub cereșul sėlbatic.

Sėrmana, făcuse deja o grosșóră mărícică, când veniră fiii ei cu sape și săpóie, că-cî veniră tare tărđiú, tot odată cu toboșarul și cu omul dela judecată.

Puțin în urma acestora sosi și Stan Păgănul, ér după el încă ver-o doui cumpăratori.

Omul dela judecată își vedú de datoriă și începu să strige casele cu suma de prețuelă, care era mai puțin de jumătate din valórea adevėrată. Se întėplă câte odată asemenea prețueli de batjocură, mai cu samă, când acela, care cere vėndarea, voiesce să cumpere el însuși lucrul pus la licitațiune.

Trbuie să sciți, că orî-ce vėndare prin judecată, are dóue termine. La terminul dintăiú nu se primesc oferte mai jos de prețuelă. „Chilipirgii“ — că-cî mai toți aceia, cari vor să cumpere la asemenea licitațiuni sunt chilipirgii — chilipirgii dară nici nu vin la primul termin și astfel din lipsă de amatori vėndarea rėmăne pentru al douilea termin. Când însė are interes cine-va atunci caută să potrivėscă o prețuelă după placul seú, vine la terminul dintăiú și neavėnd nici un concurent, cumpără obiectul cu un „ban“ peste prețuela cea de batjocură.

Păgănul pusese de se prețuise casele Mărțoiului tog-mai pe atât, cât era scris în cel din urmă rávaș. Cumpărând acum casele după planul seú, aceste case nu l'ar fi costat decăt numai cu un „ban“ mai mult ca o bute de vin, că-cî scim, că suma din rávaș se tragea numai din atăta. Și deú le-ar fi cumpărat, decă nu s'ar fi arėtat prietenií chemați de Mărțoiul.

Păgănul vedënd dispozițiunea lucrurilor, simțind pericolul, în care ajunsse cu planul seú, se tulbură puțin. Pentru a se mai reculege, el scóse o pungă strînsă cu nisce băieri lungi de mătase, ér din pungă luă un pumn de tutun, își implu lulėua și se puse pe fumat, urmărind cu ochii aprinși mersul licitațiunei, care era un mers destul de încet, fiind-că cumpăratorií urcaú numai cu bănușorul.

Pe bietul Mărțoiú, care și el éra de față la acėstă procedură de chin, îl luară ameteii peste ameteii. Íi curgeau sudori reci pe frunte injos. Vi s'ar fi făcut milă, decă l'ați fi vedú!

De odată mersul monoton al licitațiunei fu întrerupt. Ușa se deschise cu un sgomot și cu o repedițiune mare dinaintea unuia dintre fiii Mărțoiului, care sări găfăind drept lângă masă, aruncând pe dânsa un pumn de galbeni, ce e drept neferecați și vechi, dar cu tóte acestea galbeni, cari se primesc ver și unde cu scădemânt de 20 parale. Galbenii erau neferecați, fiind-că erau tare vechi, din timpurile, când nu se ferecau încă galbenii, că-cî erau galbenii din comóra de sub cereșul sêlbatic.

— Na tată, — dîse băiatul cu glas năbușit de bucuriă, — na tată, cu ce să plătești pe Păgânul.

— Ce să fiă asta? — întrerupse Păgânul, și împins de mârșăvia inimei sale, care i-se topia de ciudă, simțind că Mărțoiul are să-i scape din ghiare nejumulit până la piele, adause: — Protestez, nu primesc acum nici o plată. Licitațiunea are să urmeze înainte, eū daū cu atât mai mult, — numi o sumă care întrecea pe cea din urmă cu un ban întreg.

Însă nici Mărțoiul nu fuse de geaba atâtî ani neguțator în piață, sciu și el cum să se pórte în asemenea împrejurări de licitațiune și dîse cătră omul dela judecată, să primescă acea mână de galbeni aruncată de fiul sêu pe masă, drept cauțiune, cum să prescria în condițiunile de vîndare, pentru, ca să pótă licita și el.

La acéstă cerere a Mărțoiului nimeni nu se putu împotrivi, prin urmare fu admis și el ca cumpărător.

Mai întăiu șopti câte-ca cuvinte cu fiul sêu, apoi începu și el a licita.

Păgânul împins de negrele sale pécate hotărî să vadă și el, de unde luase fiul Mărțoiului acei galbeni neferecați și pentru a îndeplini acéstă hotărîre, se luă după băiat și sosi tot odată cu el în grădină sub cerêșul cel amar.

La vederea comórei, pe care togmai în acel moment o scóseră Trina și cu fiii ei cu desăvêșire din pămênt, și care putea să fiă ca de ver-o 5000 de galbeni, Păgânul începu să răcnescă ca un taur turbat, sberând, să nu se atingă nimeni de acei bani, până ce nu se va vinde casele, că-cî comóra ținându-se de aceste acarete, care acum erau în vîndare, era să fiă a celui ce va cumpăra casele.

Fiul Mărțoiului, cel care întrerupsesse licitațiunea prin aparițiunea sa neașteptată, făcu un semn mumei sale, care

vedênd și înțelegênd semnul se puse cu gura pe Păgânul, din care nici el cu tótă isteția sa nu putu scăpa cum ar fi voit. După un óre-care timp de gîlcévă între ei se auđi de odată o bătaiă de tobă mai îndelungată, vestind adjudecațiunea, adică vîndarea caselor.

Trina ținuse dar pe Păgânul cu vorba ei togmai un sfert de oră în grădină, că-cî pentru adjudecațiune se cere ca, după ultimul ofert, să se aștepte un sfert de óră și ne dând nimeni mai mult să se încheie licitațiunea, care încheiere se vestesce prin bătaiă de tobă.

La auđul acestui sunet Păgânul se trezi din ameteła, în care îl aruncase gura Trinei, și trezindu-se alergă să opréscă încheierea licitațiunei. Însă în zadar fu ostenéla

lui, era p̄rea târđiū, Mărțoiul rêmase sêū redevenise proprietarul caselor în puterea legei și în puterea ofertei sale, care fusese cea mai avantajiosă. Ca stăpânul caselor era și bun stăpân al comórei, pe care o găsisse Trina și cu fiii sêi sub cereșul cel sêlbatic.

Aici mai că aș putea încheiea istoria mea, adaugênd încă ver-o dóue cuvinte despre Mărțoiul și despre ai sêi, spunêndu-vê, că de aici înainte trăiră în ticiă.

Dar cu atât nu v'ăți multămi Domnia-vóstră, că-cî după desgroparea unei comóri tot deuna trebuie să urmeze ver-o mórte crâncenă sêū ver-o altă nenorocire la acea casă, apoi și pe Păgânul îl lăsarăm cu ciuda în sîn, trebuie dar să ne mai îngrijim și de el.

Păgânul vedênd, că scăpase din mână nu numai casele Măr-

țoiului, dar încă și drăguța de comóra, fu lovit ca de o turbare, de-o căpiere, — că-cî numai căpiat fiind putu sêvêrși actul, ce l'a sêvêrșit, aducênd el jertfa, pe care și-o iea necuratul pentru fiă-care comóra scóșă din pămênt. Adecă Păgânul scóse baiera din punga de tutun, baiera cea de mătase, fugi în grădină, ér acolo se opri togmai sub cereșul cel sêlbatic și se spêndurâ de o cracă a cereșului care atîrna d'asupra locului unde zăcuse comóra. Așa fruct amar încă nici odată nu rodise cereșul sêlbatic, un fruct copt prin focul tainic, care arde inima omului, și pe care iubitul nostru Ión Negruzzi ni l'a descoperit prin frumosul sêū stil:

„Și nu e chin pe lume mai mare și mai crud,
Decât să perđi aceea, ce 'n veci nu ai avut!“

Regele Humbert I. (Pag. 290.)

Regele Humbert I.

Victor Emanuel, il re galantuomo, și-a trăit zilele. Italia a pierdut pe un adevărat părinte și a resimțit adânc această pierdere.

Victor Emanuel a încetat de-a trăi în 9 Ianuariu la 2 ore 30 minute după prânz, în prezența prințului Humbert, a prințesei Margarita și a marilor demnitari ai statului.

Într'aceea ministrii țineau consiliu. După o scurtă deliberațiune, la care a fost de față și prințul Humbert, ministrul de interne espedă tuturor prefectilor telegrama următoare :

„O nenorocire nemărginită și neașteptată a lovit Italia. „Maestatea Sa regele Victor Emanuel a încetat de-a trăi „la 2 ore și 30 minute după-amiazi, împărțându-se cu „Sânțele daruri.“

„Maestatea Sa Humbert s'a urcat pe tron și a întărit „în funcțiunea lor pe noii ministri.“

Tot de-odată fu adresată poporului italian următoarea proclamațiune :

Humbert I

din grația lui Dumnezeu și voința națională

Rege al Italiei.

Italieni!

Cea mai mare nenorocire ne-a lovit pe neașteptate. Victor Emanuel II, fundatorul regatului Italiei, autorul unității naționale ni s'a răpit.

Eū am primit cel din urmă suspin al său, care a fost pentru națiune, și cel din urmă vot, care a fost pentru fericirea poporului, căruia i-a dat gloria și libertatea.

Vocea sa părintească, care va răsună tot deuna în inima mea, îmi împune, să-mi înving durerea și-mi arată datorile mele.

În acest moment n'avem, decât o singură consolare, de a ne arăta demni de El: eū pășind pe urmele sale și voi rămânând pururea credincioși virtuților cetățenesci mulțumită cărora a putut să realizeze greua întreprindere de a face Italia una și mare.

Cât despre mine, eū voiū veghia asupra acestei moșteniri de exemple ce-mi lasă, moștenire de devoțiune patriei, iubirea progresului, și o credință nestrămutată în instituțiunile libere, care sunt opera Augustului meu moș, regele Carol-Albert, pe care tatăl meu le-a apărat și fecundat cu religiozitate și care sunt mândria și forța casei mele.

Soldat, ca ei, al independinței naționale, voiū fi cel mai zelos apărător al ei.

Singura mea ambițiune va fi să meritez iubirea poporului meu, precum a avut-o Augustul meu tată.

Italieni!

Primul vostru rege a murit. Succesorul său vè va proba că instituțiunile nu mor.

Să ne unim cu toții, și în acest moment de durere supremă să întărim această unire de idei și de afecțiuni, care a format tot deuna țaria și mântuirea Italiei.

Dat în palatul din Quirinal, în 9 Ianuariu 1878.

Humbert.

În 13 Ianuariu Maestatea Sa Humbert I, se duse călare la Macao, pentru ca să priimască jurământul armatei.

Êtă proclamațiunea, pe care a adresat-o către trupele de uscat și de mare:

Officeri, subofficeri și soldați de uscat și de mare!

Victor Emanuel, primul soldat al independinței italiene, nu mai este. O nenorocire ireparabilă a lovit pe acela, care ne-a condus la lupte, ne-a inspirat, a știut să păstreze în voi virtuțile cetățanului și ale soldatului.

Curagiului său îndrăzneț datorăm faptele glorioase, care aū ilustrat stégul nostru; înaltei sale prevederi datorim regulamentul și armele, de care suntem mândri; solidelor sale virtuți datorim esemplul respectului către instituțiunile libere, al generosității de a servi patriei în ori-ce ocaziune și al energiei de-a o apăra.

Officeri, subofficeri și soldați.

Ca vechiū soț al pericolelor vóstre, ca martor al vitejiei vóstre, știū că pot să contez pe voi.

Tari în virtuțile vóstre, vè veți aduce aminte, că unde este drapelul vostru, acolo este inima mea de rege și soldat.“

Aceste proclamațiuni aū făcut o impresiune foarte favorabilă în totă Italia. Astfel se aședă pe tron noul rege Humbert.

Humbert I, (Rainer Carol Emanuel Ión Maria Ferdinand Eugen) s'a născut în 14 Martie 1844 și fu de timpuriu introdus de tatăl său în cariera politică și diplomatică. În anul 1859 luă parte la resbelul încontra Austriei alături de tată-său, dar frageda lui vèrstă nu i-a iertat să jöce un rol preponderant. O parte mai activă a luat el la întemplerile, care aū adus cu sine constituirea regatului Italiei. El fu asociat la opera reorganizării ambelor Sicilii și merse în anul 1862 la Neapole și Palermo, pentru a lua parte la popularitatea lui Garibaldi. La apropierea întemplerilor serioase din 1866 prințul Humbert se duse la Paris, pentru a sonda simțemintele guvernului francez față de alianța italo-prusă de atunci. La lupta dela Custoza se împărțăși cu frate-său Amadeus și arètă mare bravură.

În 22 Aprilie 1868 prințul Humbert luă în căsătorie pe frumoasa sa verișoră prințesa Margarita de Savoya (născută în 10 Noemvre 1851), fiica lui Ferdinand, ducele de Genua, un frate al lui Victor Emanuel. Acestă căsătorie s'a îndeplinit cu mari sèrbători în totă Italia. În 11 Noemvre 1869 se născu tinerei părechii un fiu în Neapole; acesta primi în botez numele de Victor Emanuel Ferdinand cu titlul de prinț de Neapole. Moșul tinèrului prinț, care se rădicase chiar atunci dintr'o bôlă periculoasă, serbă născerea nepotului său printr'o amnestiă generală.

Regele Humbert a primit o educațiune militară foarte severă și a fost supus la tôte exercițiile trupesci, care puteau să-l întărească. Noul rege este dară un bun călăreț și are o înfățișare elegantă. Se dice, că sémènă cu tată-său în aplicarea către secul frumos, dar e mai destoinic să reprezenteze.

Cu tôte capacitățile sale, regele Humbert nu pöte avea esperiența politică a tată-său; de aceea Italia nu va uita așa curênd pe Victor Emanuel. Noul rege se pare a, avea simpatii pentru Francia și Rusia. Atât el cât și Vaticanul se par a înțelege, că e de interesul comun să trăiescă în armoniă. Se dice chiar că Victor Emanuel pe

patul morții ar fi recomandat fiului său două lucruri: Religionea și Patria.

Deși ținutul rege nu este atât de afabil și franc cum era tată-său, proclamațiunile sale au câștigat inimile Italianilor. Trebuie să credem, că va conserva constituțiunea și libertatea poporului său. Decă va călca în urma tată-său, Italia va înflori sub domnia sa. Deși nu are darul prețios pentru un monarch de a câștiga inimile oamenilor, are lângă sine o regină, care pricepe cu atât mai bine lucrul acesta. Se ține în Italia că nu există un republican, pe care ochii reginei Margarita nu l-ar putea transforma în monarchist.

Frumoasa regină Margareta, care prin bine-facerile sale a meritat numele de „Zina Italiei,” se pare a avea o influență

mai mare, ca regele. Se ține, că ar fi foarte versată în afacerile statului și ar avea o judecată sigură și sănătoasă.

Ținera părechia se împresoră cu o aristocrație lombardo-venețiană și până acum a petrecut partea cea mai mare a anului în Monza, unde un parc admirabil ca o pădure primitivă, face petrecerea plăcută chiar în fierbințela cea mai mare a verii. Trebuie să admitem, că noua curte se va ficsa în Quirinal și se va împresura cu mai mare pompă, ca cea vechiă. Regina Margareta e o femeie, care cam iubesc luesul și strălucirea.

Terminând dorim tinerilor Suverani, ea, cu toate prociile întunecate ale unor jurnale bine informate, frumoasă Italia, muma noastră comună, să înflorească sub domnia Lor printr'o pace bine-făcătoare și prin instituțiuni liberale.

Doine populare române din Bucovina.¹⁾

VIII. Pânea străină.

Am aușit din bătrâni	Și străinu-î tot străin.
Că-î rea pânea prin străini,	Și zăharu-î tot zăhar,
Dar eū ni cî că n'am creșut,	Și pelinu-î tot amar,
Până n'am mers și-am vędut,	Și străinu-î tot dușman
Ēră după ce-am vędut	Și la inimă tiran.
Tare greu că mî-a părut	Când a da din pētră lapte
Și din gând m'am prifăcut.	Atunci faci străinul frate
De-ar fi pânea cât de rea	Și străina sorióră
Tot mai bună 'n țera mea,	Ca s'o puî la inimioră...
Că întineresc de ea.	Plătēscă-le Dumneșeu,
Când eū prin străini eram	Că tare-am năcăjit greu!
Pâne albă că māncam,	Eū mē 'ntorc la locul meū,
Māncam pâne ca spuma,	Că-cî când sunt în țera mea
Fața-mî era ca huma,	Mānānc pâne ca huma
Nu beam apă, ci tot vin,	Și-mî e fața ca spuma,
Si-mî părea amar pelin.	Apa-mî pare că e vin,
Și pelinu-î tot pelin,	Da 'n străini vinu-î pelin.

IX. Dragostea stricată.

Spune, bade, mâne-ta,	Ci cerea farmecătore,
Să mănānce ce-a mānca,	Vrăjitorē n'a găsit
Să mănānce mă-ta bine	Numai erbă de urit
Să n'aibă grijă de mine.	Și a casă adusu-o
Să-și samene mac în prag,	La căpētăiū pusu-ni-o,
Că n'oiū merge să il calc.	Dragostea stricatu-ni-o.
Să-și samene grāu în tindă	Noi dragostea ni-am stricat
Să-î ajungă spicu 'n grindă.	Și 'n lume ne-am depărtat.
Să-și samene grāu în casă	De-ar fi lumea de hārtiā
Să-î ajungă spicu 'n masă.	I-aș da foc într'o māniā
Facă-și fārin 'argintitā,	Ca 'dragostea ēr sã 'n vie!
Mānānce-o pe trup rānitā,	Și de-ar fi lumea de pae
Că eū nu țî-oiū fi iubitā.	I-aș da foc și pālālae,
Că mă-ta de rea muere	Darā lumea e de pētrā
S'a luat pe sate-a cere,	Și nu pōte arde 'ndatā,
Nu cerea pâne și sare,	Și dragostea ni-î stricată.

X. N u n a.

Frunță verde de pe-un fag,	Să-mî ĩee māsasă nēgrā
Am avut un puiū drag	Să-mî fac o cămeșă dragā,
Și m'am pus și l-am mēnat	Dar nu sciū ce-a tērguit,
În tērguț la Țarigrad	Că 'napoi n'a mai venit,

¹⁾ Cu privire la aceste frumoșe doine atragem atențiunea cetitorilor asupra următorei împrejurări: unele părți dintr'o doină se repețesc întregi în altă doină. Noi le publicăm așa, cum ni le-a trāmis domnul S. Fl. Marian, care, după domnul Vas. Alecsandri, a devenit cel mai consciențios, mai eminent și mai diligent cultivător al literaturii populare.

Nota Redact.

Ci de-acolo mî-a trimes	Să mē duc ca sã-l cunun.
Rēsvedit și la 'nșeles	Am făcut,
Pe trei spice de secară	Ce-am putut
Să mē duc, că el se 'nsorā.	Și-am mers de l'am cununat,
Dar' eū încă ĩ-am trimēs	Că-cî Domnul mî-a ajutat.
Pe trei spice de ovēs	Să trăiēscă finușul
Să se 'nsorē sãnētos,	Să n'ajungă ni cî anul.
Că n'am putere de mers.	Să trăēscă finușa
Ēră el mî-a mai trimes	Să n'ajungă Sāmbāta!
Vătājel cu băț de-alun	

XI. Am aușit bade....

Am aușit, bade, eū,	C'atunci, bade, me-î lua,
Că te ține mă-ta rēu,	Când mă-ta țî-a numēra
Pentru că te iubesc eū.	Frunđuța de pe-un stejar
Să spuî, bade, mâne-ta,	Și ērba de pe-un hotar
Că pragul nu ĩ-oiū călca,	Și frunđuța de pe-un nuc
Să samene mac în prag,	Și penele de pe-un cuc.
Că eū mai mult nu il calc.	Și-atunci, bade, me-î lua
Să samene orș în tindă	Când mă-ta țî-ā sāmēna
Să bată cu spicu 'n grindă,	Frunđu busuiocului
Să samene grāu în casă	În mijlocul focului, —
Să bată cu spicu 'n masă,	De-î videa că resăresce,
Că eū nu țî-oiū fi alēsă.	Tu mai trage-a mea nădejde!
Și să spuî mâne-t'āșă,	

XII. Cucōna din Galați.

Frunđu verde de-abanos,	Și-am pe masă
De la noi luncuța 'n jos,	Pit'alēsă
Sub stejarul cel tufos	Și pe pită
Șede-o turturicā jos,	Carne friptā
Șede jos o turturea	Și pe carne
Cu doi puî alătura.	Doue cane
Puii stāu și ciripesc,	Una-î cu vin, pipēratā,
Stāu pușcașii și-î pāndesc.	Nu pot bea de supēratā;
— Stați pușcașii nu mē pușcași,	Una-î cu vin, indulsitā,
Că-s cucōnā din Galați	Nu pot bea de ostenitā.
Și stāu cu caii-'nhamați,	

XIII. Sfatul maicii.

Frunđu verde chiparos,	Că cu māndra m'am urit.
De la sfāntul Gheorghe 'n jos	Pān' ce era punga plinā
Se făcea un chef frumos	Mē ținea puica pe mână.
Și-am aușit și n'am fost.	Când era la jumătate
M'au rugat și m'au chiemat,	Puicuța m'a dat la spate.
N'am mers c'am fost supērat,	Când a fost la o para
M'au rugat și m'au pōfit,	Ea a luat prājina
Nu m'am dus, c'am fost scārbit	Și mî-a-arātat ulița.

Eû mergeam pe cea uliță,
Puica-mî eșă la porțiță
Gata ca și-o păuniță.
Eû am ris și ea n'a ris,
Inima mi s'a aprins.
Eû graiți, ea n'a graiți,
Inima mi s'a topit.
Mê dusei apoi a casă
Și mê pusei după masă
Cu inima friptă, arsă.
Maicuța cum m'a vedut
Îndată s'a priceput,
Că-s scârbit și supêrat
Și din gură m'a 'ntrebat:
„Ficiorașul meu iubit!
De ce ești așa scârbit?
Orî n'ai cal de 'ncalicat,
Orî n'ai bine 'ndestulat,
De ce ești tu supêrat?“
— „Maică, suflețelul meu!
De ești om la Dumneșu
Să mê crești ce-oiu spune eu,
Eû cu puica m'am urit,
Eță-mê de ce-s scârbit!
Pân' ce era punga plină

XIV. Nevasta străină.

Frunză verde trei moliști,
Singură-am fost la părinți
Ca lumina pintre sfinți.
Părinți-aû avut avere,
Eû le-am fost de mângăere
Părinții s'aû îndurat
Pe mine m'aû măritat
Și prin străinișorî m'aû dat,
Peste deluri, peste munți,
La părinți necunoscuți,
Peste munți și peste văi
La părinți străini și rei.
Și străinișorî béu la masă,
Eû le țin lumina 'n casă.
Străinișorî se veselesc
Eû amar îmi vieșuesc,
Că de-amarul vieșii mele
Și lui Dumneșu i jele.
M'am făcut o păserea
Și-am sburat la maica mea,
Și m'am făcut păsêruică
Și m'am pus în ferestuiică:
Să ved sêra cum se culcă.
Ea se culcă suspinând
Și se scôlă lăcrămând.
Măicuța când m'a vedut
Jumătate s'a trecut.
Și maica cum mê zări
M'alungă, mê hiciî:
„Hiciî pasere de-acolea
Cu glas dela fiica mea!“ —
„Las, maică, nu mê hici,

Mê ținea puica pe mână.
Când era la jumătate
M'a dat puica după spate.
Când a fost la o para
Ea a luat prăjina
Și mî-a-arătat uliță.
Eû mergeam pe cea uliță
Puica-mî eșă la porțiță
Gata ca o păuniță.
Eû am ris și ea n'a ris
Inima mi s'a aprins,
Eû graiți, ea n'a graiți,
Inima mi s'a topit.“ —
„Fiule, fiule,
Dragule, iubitule!
Iea tu cea dalbă cofiță
Și te du la fântâniță
Unde-a fi și-a ta puicuță.
Ea a ride, tu nu ride
Inima i s'a aprinde.
Ea-a graiți, tu nu graiți,
Inima i s'a topi,
Și va fi butu 'mprumut,
Dragostea cum ați avut.“ —

XV. Drăguța lui Ionică.

Frunză verde de-alunică,
Mêi bădiță Ionică!
De ți-a fost gândul de ducă
La ce m'ai prins ibovnică?
Tôtă vara ți-a mers gura,
Tot ai ăis că me-i lua.
Da când tòmna a venit
Tu pe mine m'ai urit,
Urască-te sôrele,
Îndrăgi-te-ar bólele,
Șapte bolî,
Șapte lungorî,
Trei părechî de frigurî rele
Să-ți fiă de schimburele.
Când vei fi mai sănêtos
Să fi rumên ca și cêra,
Să te clatinî ca êrba
Și să te uscî ca frunza.
Când vei fi mai sănêtos
Să nu ieî un paîu de jos.

Când vei fi mai în putere
Să nu ieî doue surcele,
Și să te rupă prin șele.
Când a bate-un pic de vânt
Să te dee la pământ.
Frunză verde de hămeiû,
Mêi bădiță, bade hêi!
Cu-atâta nu te-oiu lăsa,
Ci eû tot te-oiu blăstêma
Până capul sus mî-a sta:
Să te duci,
Bădiță duci,
Să te duci, bade, pe-un drum,
Să ieî lumea de 'mprejur,
Să mânâncî numai cêrbunî,
Să viî la bordeiul meu
Să te miluesc și eû

XVI. Drăguța lui Ion.

Mêi bădiță, mêi Iône,
Nu mê lua cu bosgône!
Că eû nu-s de-a vóstrê casă,
Nici de casă, nici de masă,
Casa vóstră-i casă grea
Și mă-ta-i femeîă rea,
Și de rea ce este ea
S'a luat pe sate-a cere;
Nu cerea pâne și sare,
Că de-acelea sciû, că are,
Da cerea fârmecătore
Să ne farmece pe noi
Să nu trăim amêndoî.
S'a luat din rit în rit
Și-a strins êrba de urit
Și'n pat că ne-a așternut;
Noi în pat
Ne-am culcat,
La picîore
Cresce flóre,
La pãrete
Scoruj verde,
La cãpêaiû

C'o litră de cêrbunași,
Precum tu iubescî și lași,
Și c'o scafă de tãrițe,
Să sci, că ți-am fost drăguță.
Să te duci,
Bădiță duci,
Să te duci, bade, pe-un drum,
Să ieî lumea de 'mprejur,
Pân' ce-i găsi lupî arând
Pișigoiî sãmênând,
Epurócele grãpând,
Cocostirciî secerând,
Vrãbionii âmblatînd,
Ciocirlaniî măcinând,
Pupázóele cocênd, —
Să mânâncî de-aceea pâne
Și-apoi să te 'ntorci la mine!

Mâr-gutãiu.
Flórea cresce și se 'ntinde
Pe mâr-gutãiu il cuprinde.
Frunză verde doue póme,
Mêi bădiță, mêi Iône!
Spune mâne-ta așa:
Noi atuncî că ne-om lăsa,
Când a face plopul pere
Și rãchita vișinele
Să mâncãm și noi din ele.
Și să spuî mâne-t' așa:
Noi atuncî că ne-om lăsa
Mă-ta când va numêra:
Êrba de pe un hotar
Și frunza de pe-un stejar.
C'asa noi suntem de dragi
Ca doi strugurei de fragi,
Și-așa suntem de iubiți
Ca doi vișini înfloriți.
Și cine ne-a despărți
N'aibă loc, unde-odîhni,
Să n'aibă loc în pãmênt
Nici tãmãia la mormênt!

XVII. Finul și nãnașa.

Frunză verde de pãsat,
Am avut un puiû în sat
Și s'a dus și m'a lãsat,
Și s'a dus prin têrgurele
Să-mî aducă amãgele:
Stremțișore de mãtasă,
Mie hobot de mirêsă.
El atât a têrguit
Pân' cu alta a logodit.
Mî-a trimes cuvênt pe sóre
Că el vrea să se însóre,
Mî-a trimes cuvênt pe lună
Să mê duc ca să-i fiu nună.
Eû pe gãndurî m'am luat
Și pe maic'am întrebat:
„Nu sciû, maică, cununa-l-oiû,
„Orî mai bine blăstêma-l-oiû?“
Da maicuța sfat mî-a dat
Și așa mî-a cuvêntat:
„Decât tu le-i blăstêma
„Maî bine le-i cununa.

„Gãtesce-te, fă-ți lumină
„Și te du ca să-i fi nună!“
Eû lumină mî-am făcut,
La biseric'am pornit,
La biseric'am sosit.
Puiul meu cum mê zãria
Înainte că-mî eșia
Cinci pistóle-mî slobozia
Mândrã laudă îmi făcea.
Dară eû i-am ăis așa:
„Stãi, puîule, nu pușca,
„Nu-mî mai rumpe inima!
Puiul de pușcat a stat,
În biseric 'am intrat
Pe dênsul l'am cununat,
Și rēmas bun mî-am luat:
„Remãi, fine, sãnêtos
Ca și-un mâr putregãios!“
— „Mergî, nãnașã, sãnêtosã
Ca și-o parã vermênosã!“

XVIII. Gheorghitã.

Frunză verde peliniță,
Treceam sêra pe uliță,
Pe uliță, pe huditã,
Videam puicuță 'n porțiță
Albã ca și-o hulubiță,
Rumênã ca-o garofiță,

Grasă ca și-o prepeliță.
Eū am ris și ea n'a ris,
Inima mi s'a aprins.
Eū vorbiū, ea n'a vorbit,
Inima mi s'a topit.
Și-acasă că mă 'nturnaī
După masă m'așeđai,
De m'ncare m'apucaī,
Și-am gustat de două ori,
Și-am oftat de noue ori.
Maica mea că mă 'ntreba
Și din gură-mi cuv'nta:
— »Frunđă verde pelinai,
Ce-ai oftat tu, măi Gheorghitā?
Ai luat de două ori
Și-ai oftat de noue ori? . . .«
— »Maică, dragă măiculiță!

Treceam s'era pe uliță,
Pe uliță, pe hudiță,
Videam puicuță 'n portiță
Albă ca și-o hulubiță,
Rumenă ca-o garofiță,
Grasă ca și-o prepeliță.
Eū am ris și ea n'a ris,
Inima mi s'a aprins.
Eū vorbiū, ea n'a vorbit
Inima mi s'a topit,
E'tă-m' de ce-s scârbit
Și oftez necontentit!
— »Ficiorașul meu iubit
Nu fi așa de scârbit!
Iea cofița de tortiță
Și te du la fântâniță
Unde-a fi și-a ta puicuță.

Ea a ride, tu nu ride,
Inima i s'a aprinde.
Ea-a vorbi, tu nu vorbi,

Inima i s'a topi.
Și mai mult nu te-a uri,
Și-am'ndoi ér veți iubi!« —

XIX. Os'nditul.

Frunđă verde lobodă,
Tótă lumea-ī slobodă,
Numai eū stau la 'nchisóre
Pentru o babă vrăjitóre,
La umbră și la recóre
La leși, la grosul cel mare,
Cu ferele pe picitóre.
Ferele c'au ruginit
Eū la gros am b'trânit.
Vinde, maică, rochița
Si-mi descuie temnița.

Temnița c'a rugini
Eū acólea voiū peri.
Vinde, maică, șalul teū
Și mă scóte dela greū,
Și-ți vinde m'argelele
Și-mi descuie ferele.
Vinde-ți, maică, patru boi
Și mă scóte din nevoi.
Vinde, maică, ce-i avea
Și mă scóte din belea
Și mă du la casa mea!

S. Fl. Marian.

Visite într'o mină de cărbuni în Belgia,

de Iosif Popescu.

(Continuare.)

— „Într'adevăr scóla dela Seraing este escelentă pentru a forma lucrători; toți supraveghiătorii și subșefii noștri sunt tineri eșiți din ac'estă scóla, însă toți părinții nu au miđlóce să-și lase copiii la scóla și vor mai bine să câștige ceva trămițendu-ī în mine. Și eū am intrat tot așa de tiner în mină. Sunt acum de șese-șeci de ani și de vre-o patru-șeci și cinci lucrez ca băiaș. Numai mina ac'esta mă are ca șef de vre-o cinci-spre-șeci ani.“

„Mă mir, că așa de b'trân ai păstrat încă verdéța jumeței, cu tóte că vieța de băiaș este ucigátóre. Dar spune-mi, mă rog, de când esci D-ta aici, n'ai avut nici un accident?“

— „Ba am avut de trei ori eruptiune de apă. De órece lucrările s'au început de demult și au r'emas multe galerii de acelea neastupate, spațiul gol s'a împlut cu apă. Acum înaintând cu galeriile nóstre fără destulă precauțiune, am dat preste aceste lacuri suterane. Eruptiile au fost grozave, dar am avut norocul să nu perdem nici un lucrător.“

„Într'adevăr mare noroc ai avut, că-cī astfel de accidente costă în genere vieța multor ómeni. Apa și focul sunt cele două cause opuse, dar' tot atât de grozave, ale nenorocirilor. Ar' dice cine-va, că nisce zme r'eu-facétóre păzesc tesaurul ascuns sub pământ și pedepsesc cu mórte pe cel-ce cutéză să se atingă de el. Când omul se crede stăpân preste ac'estă bogăția, deodată cărbunii se aprind fără causă cunoscută, și s'au v'đut în Englitera mine întregi pierdute, lăsate pradă focului mistuitor. S'ermani băiași! vieța lor e tot deuma în pericol și mă mir, că se mai găsească inimi destul de tari, pentru a îmbrățișa ac'estă carieră.“

— „Obiceiu face totul. Cel-ce tremură, când se scobórá pentru prima órá, nu mai simte témă a șeci órá. Și pe urmă ce vrei să faci ómenii într'o ț'ară atât de împopulată, unde industria este mai singurul miđloc de trai? Numai în mina nóstră avem vre-o 300 de lucrători, și în tótă Belgia se numără cu șecile de mi. Ai v'đut cât e de grea munca lor. Straturile nóstre de cărbuni sunt fórte neregulate, aci se înalță, aci se scobórá, câte odată horizontale, altă dată mai verticale, ele descriu zic-zacuri nesf'ârșite. De unde provin aceste neregularități,

eū nu sciū; de sigur însă în lumea învățaților veți fi av'nd óre-care presupuneri, și D-ta își veți face mare plăcere descoperindu-mi unele din aceste misterii ale naturii.“

„Bucuros. Deși nu sunt un învățat, sciū însă ce cugetă ómenii sciinței despre formarea cărbunilor și despre neregularitățile ivite în unele părți. Până în ziua de astăzi sciința nu și-a spus cel din urmă cuv'nt asupra ac'estei bogății minerale. Îți voi spune ceea-ce se admite în genere.

„Cărbunii au o origine organică, adică sunt produși prin miđlóce fisiologice. Astfel materiile organice descompun'ndu-se într'un teren apátos, produc turba, a c'arei grosime se mărește în fiă-care an. Straturile acestea ajung o grosime de mai mulți metri și tecstura lor organică dispăre gradat cu afundimea, adică cu vechimea. În straturile inferióre nu se găsește, decât turba terósă séu șistoidă;¹⁾ într'alte locuri părțile lemnóse jócă un rol mai important constituind adev'rate lignite.

„Cu cât ne scobórá în seria terenurilor, structura organică devine mai puțin aparentă, masa devine mai coherintă, compactă séu șistoidă, ea cap'etă luciū și astfel ajungem la cărbunii de piatră (houille), a c'aror modifiacțiuni metamorfice²⁾ sunt antracitul și grafitul. Este evident, că în acelaș timp, în care se împliniau aceste modifiacțiuni fisece, s'au petrecut fenomene chimice fórte complicate, puțin cunoscute, în urma c'arora compozițiunea trece dela cea celulósă — ca și a plantelor — la carbonul aprópe curat.“

— „Îți spun drept, Domnule,“ observă șeful, „că din aceste considerațiuni sciințifice puțin lucrul mi-a r'emas în cap.“

„Ah! értă-m'ă, dragul meu, fără voiă am fost atras de subiectul meu și am uitat, că mulți termeni îți sunt necunoscuți. Așa este însă cu cele mai multe esplicări sciințifice, ele constată mai mult faptul, decât esplică.

„În ț'ările, unde se forméză turba, ómenii au o ideeă fórte chiară despre ac'estă descompunere a vegetalelor și

¹⁾ Șist (schiste) este o piatră, care se desface fórte ușor în foi.

²⁾ Metamorfice se numesc acele modifiacțiuni, care s'au produs în diferitele pietri prin acțiunea unor cauze interne, séu fisece, cum e căldura și presiunea, séu chimice, cum sunt emanatiunile termale și vulcanice.

transformarea lor în turbă. — Pe la noi formarea gunoului, nu este ea un exemplu frapant de transformare a vegetalelor?

„Formațiunea cărbunilor a deșteptat multe discuțiuni. Astăzi însă originea vegetală a lor nu mai este pusă la îndoială. Ea este probată prin numărósele fragmente vegetale asociate cu cărbunii și prin structura lor organică, pe care microscopul ne permite să o recunoșcem.

„Dóue hipotese principale au fost prezentate, pentru ca să esplice acumulația acestei materii organice...“

Într'aceea copilul sosi cu lampa mea.

— „Te rog,“ dișe șeful, „să continueză această materie, care începe a mă interesa. Abia ne odihnim cum se cade și pe urmă ne vom continua drumul.“

„Cu tótă inima. Am diș așadară, că dóue hipotese principale există despre grămădirea acestei materii organice, care pe urmă s'a transformat în cărbunii.

„După unii straturile de cărbunii ar resulta din acumulația vegetalelor flotante, adică aduse pe apă. Această hipotesă este incompatibilă cu curățenia combustibilului, cu regularitatea straturilor și mai cu sémă cu grosimea lor.

„Opiniunea generală este astăzi, că combustibilul vegetal s'a format pe loc ca și turba. Vedem însă, că acumularea nu s'a continuat neîntrerupt în seria timpurilor. După un strat de cărbunii vine un strat de pietri, a căror formațiune este atribuită unui deposit în apă, pe urmă ér un strat de cărbunii și așa mai departe.

„Putem dară presupune, că, după acumularea unui strat vegetal, apele au adus în timpuri primitive nisip și pietricele și pământ, care s'au întărit unindu-se cu încetul și au format piatra. După aceea depositul pietros a încetat împreună cu curentul de apă și peste el a putut să se formeze un nou deposit vegetal.

„Astfel de casuri sunt foarte ușóre de înțeles într'un timp, când pământul era încă în formațiune și curentul apelor se schimba des prin formarea ridicăturilor de pe suprafață.“

— „Mari sunt secretele naturii!“ strigă șeful, care ascultase cu cea mai mare atențiune.

„Cu tóte acestea mare e și inteligența omului, care caută să le ghicéscă. Câte lupte, câte osteneți nu i-au trebuit până să pricepă numai o parte mică din misterele creațiunii!

„Să venim acum la neregularitățile, ce se ivesc în straturile de cărbunii.

„Formațiunea carboniferă a Belgiei are o direcțiune generală Ost-Vest, și se prelungește de o parte spre Germania. de altă parte spre Flandra franceză. Ea se împarte în dóue basini principale: basinel Liegiului și al Monsului.

„În întregul său, sistemul carbonifer al Liegiului a trebuit să formeze la început un basin foarte regulat, dar pe urmă a fost supus la mai multe îndoități (plissements), care l'au bucătit în mai multe basini. Aceste îndoități s'au produs prin formarea ridicăturilor pământului în epoca, în care terenul carbonifer se afla încă în stare de aluat (pâteuse).

„Prin îndoirea ei formațiunea s'a rupt în mai multe locuri și atunci o parte a alunecat pe planul înclinat, astfel format, pe când cealaltă a rămas mai ridicată. Rup-tura s'a împlut pe urmă cu materii străine venite din afară.

De acolo urmăză, că o vînă de cărbunii se opresce de odată și în locul ei vin materii cu totul străine formațiunii. Atunci trebuiesc osteneți mari, pentru a-i regăsi urma, care se află său mai jos său mai sus.

„Alte accidente în vinele de cărbunii sunt amestecarea (brouillage) lor cu materii sterile într'un grad atât de mare, încât acelea devin inesploatabile. Pe urmă îmflăturile (renflements) și sugrumările (étranglements). În cazul întâiu materiile sterile din vînă se îmflă și fac să apară stratul de cărbunii mai gros; în cazul al doilea vîna scade în grosime, e sugrumată prin straturile de pietrii, între care se găsește. Aici însă stratul de cărbunii nu este întrerupt; accidentul este trecător.“

— „Într'adevăr în lucrările noastre am întâlnit tóte aceste nenorocite accidente, care ne pregătesc o mulțime de lucrări deșerte, o mulțime de ostenele.“

— „Da, așa este. Belgia are un sistem carbonifer foarte greu de exploatat. Nu e ca în Englitera, unde straturile au grosimi considerabile și exploatarea se póte face într'o măsură mai mare. Pe când în tótă Belgia se scot vre-o 15 milioane de tóne, singurul New-Castle (în Englitera) produce 30 milioane.

„Minele de cărbunii au un viitor strălucit. Cuan-titatea exploatată se îndoesce tot la 15 ani. Belgia, Englitera, Francia, Spania, Bohemia, Ungaria, Germania, Rusia, de curând Transilvania, și cu deosebire America, unde straturile de cărbunii se par nesfârșite, se întrec în producțiunea lor. Veni-va timpul, când lemnele vor fi întrebuințate esclusiv pentru construcțiune ca aici în Belgia, ér economia domestică și industria își vor trage căldura necesară din acest tezaur suteran.“

— „Mă și mir, că mai există țeri, unde se întrebuințază lemnele la ars. Nóue ni se pare lucru ciudat, anormal, nepomenit.“

„Aveți și drept. Cărbunii, fiind mai bogați în carbon, decât lemnele, căldura se produce prin ei mai repede și e mai mare. De aceea lemnele, în țerile, unde se întrebuințază în industriă, se prefac mai întâiu în cărbunii pentru a depărta cât se póte materiile străine carbonului.

„Cred dară, că se face economiă întrebuințându-se cărbunii, decă se află pe loc, chiar în țerile bogate în lemne.“

Într'aceea șeful se uită la orologiū și, vėdend, că trecuse timp cam mult, decând eram cufundați în convorbire, mă invită să ne continuăm drumul.

Galeria era tot atât de osteniciosă pentru mine. Cettorul binevoitor își va aduce aminte, că frica de lovituri mă făcea să âmbli plecat. Dar eram departe de capetul ostenelelor. Escelentul meu bėtrân a îngrijit, cum se va vedea, ca să nu-mi lipséscă nimic din plăcerile unei călătorii suterane.

Înaintam în tăcere. Vorbirea noastră îndelungată ne cam obosise. De odată auđii un murmur îndepărtat, ca murmurul unui isvor de munte. Cu cât mergeam înainte, acest sgomot devenia mai pronunțat. Îmi făcea o impresiune melancolică, mi se părea un cântec de dor, pe care îl repetau ecourile suterane, mi se părea o plângere tainică a unor inimi întristate.

De multe ori un mic sunet într'o tăcere adâncă este o poemă întregă; acest murmur sub pământ era cântecul vecinic al naturii!

— „Etă-ne la „Isvorul Sataniî!“ dîse șoțul meu. Ridicăi lampa și vĕđui într'adevĕr apa unui isvor destul de mare cădĕnd în cascade spumóse din piatră în piatră. Galeria fu locul acesta era ceva măi spațioasă și unul din pĕreți era format dintr'o grămădire ciudată de pietrii, un fel de zid, care sĕmĕna cu productul unei dărmături. Lampele nóstre aruncau o lumină roșietică asupra acestor ruini.

„Isvorul Sataniî!“ observaî eu, „frumos titlu pentru o dramă cu mare spectacol, sĕu un romanț cu succes.“

— „Și într'adevĕr apa acĕsta are o legendă fórtĕ dramatică, ea, după cum se spune, ar fi mărturia unei drame grozave.“

„Mĕ faci curios, dragul meu, și în schimb pentru descoperirile mele sciintifice te-aș ruga, să mĭ-o istorisești. Timpul mĭ va pĕrea măi scurt și mersul măi ușor.“

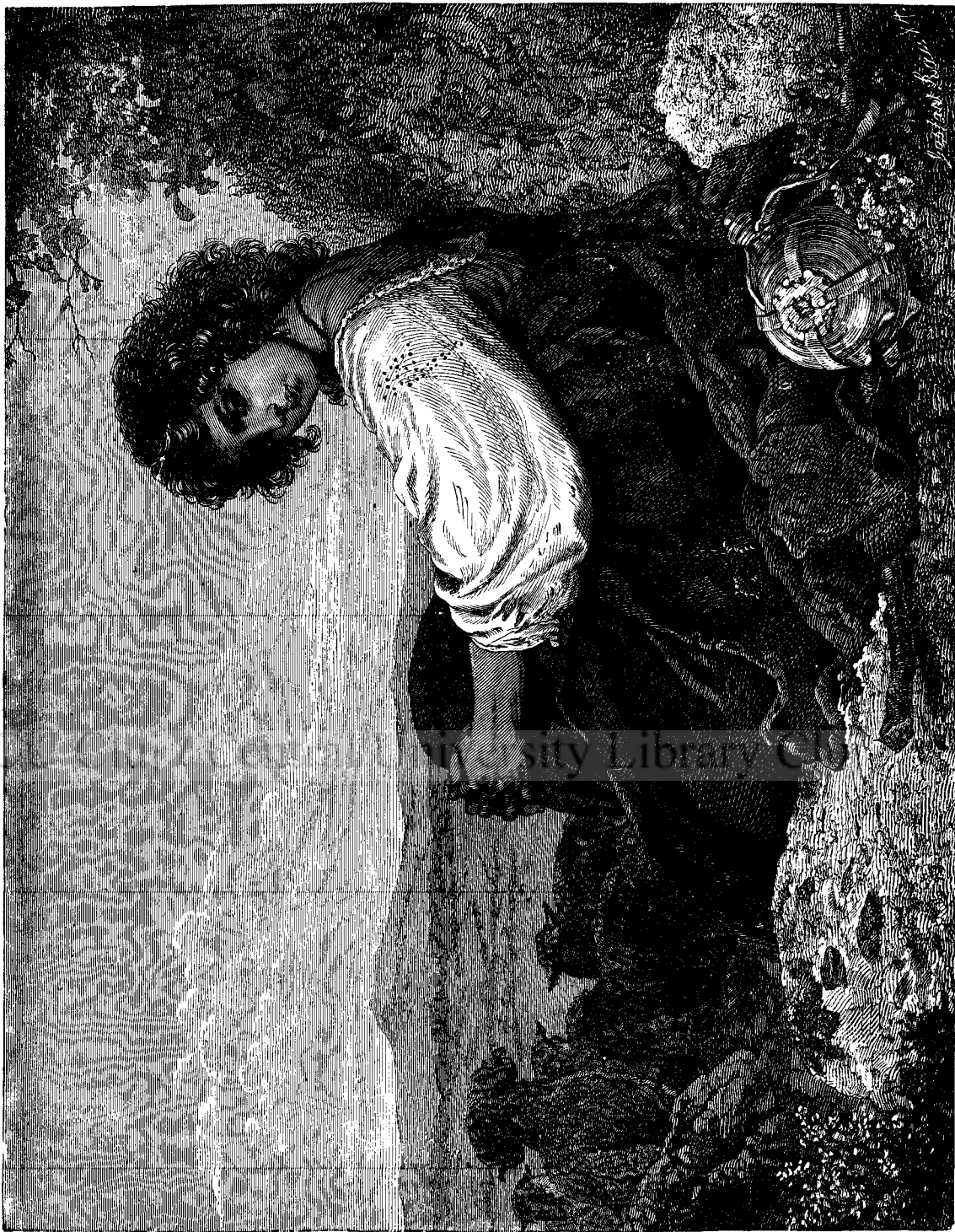
Bĕtrĕnul meu tuși odată și începu să-mĭ istorisească într'o limbă naivă, pe care nu o măi pot reproduce, următórea istoriă:

„Era pe timpul, când femeile lucrau sub pămĕnt. Pintre aceste reprensante ale secsului frumos se afla una, Aneta, care merita acest titlu.“

„Ochiî ei de un albastru deschis aveau umeđela unui cer de

primăvară și cosițele ei blonde atĕrnau pĕnă la cĕlcăie, când le lăsa pe spate. Pe ea munca đilnică o infrumsetase în loc de a o desfigura. Esercițiu ostĕnicios de sub pămĕnt dase frumosului ei trup o mlădiere grațioasă. În sfĕrșit, Aneta merita numele de „Zina băiașilor.“ Nu este dar lucru de mirare, decă toți tinerii băiași căutau să-î placă. Mina atunci, har Domnului! avea mare căutare. Tótă cĕta lucrătorilor ar fi voit să se tocmescă acolo, decă ar fi avut loc.

Aneta n'a rĕmas cu totul nepăsătóre la loviturile repețite ale drăgălașului Amor. Ea iubi pe un tĕner băiaș înalt și frumos, ca bradul. Nu era pĕrechiă măi potrivită decă Aneta și Paul. Ei mergeau împreună la mină și eșiau la olaltă, pĕreau o pĕrechiă nedespărțită, pĕreau făcuți unul pentru altul. Tótă lumea admira și iubia pe acești frumoși ómeni, numai întunecatul Jac (Iacob) nu-și

Păstorîța italiană. (Pag. 296.)

ascundea ura lui grozavă. Jac încă iubia pe Aneta și-î făcuse propozițiuni de căsătórie, dar tĕnera fată îl respinse măi întăiu cu bunătate, pe urnă, când încercările întunecatului înamorat deveniră măi dese, ea îi spuse verde în față, că nu vrea să-l măi vadă în ochi. Jac de atunci simția o ură neîmpăcată asupra fericitului Paul, dar tot iubia cu pasiune pe frumoasa Aneta.

Într'o đî, era în Vinerea mare, pe când lucrătórii

eșiaș din mină, Paul voi să rămână mai mult, pentru a câștiga o sumă rotundă. El avea de gând, să se logodască la Paști. Aneta care nici odată nu eșia singură, rămase și ea la lucru. Însă cei doi amanți erau despărțiți prin natura lucrului lor. Femeile îndeplineau lucrări mai ușore, decât bărbații. Aneta se găsia dară singură în locul, unde ai vădut astăzi fântâna, ér Paul tăia cărbuni la o distanță de vre-o sută de pași.

Frumoșă copilă se gândia fără îndoieală la fericirea, ce o aștepta peste două zile, își crea visuri de aur pentru viitor, când de odată un om se apropie de ea. Era Jac.

„Ascultă, Aneto,“ duse el cu o voce tremurândă de pasiune, „de atâtea ori m'ai respins ca pe un câne, de atâtea ori m'ai făcut să sufer o miie de morți, și eu tot te iubesc, te iubesc mai mult decât viața, mai mult decât

onorea. Pentru tine îmi voi da totul, sufletul meu, partea mea din raiu, dar fi a mea, Aneto, aibi milă de mine.“

— „Destul, Jac, destul,“ răspuse tinera fată, și își îndreptă talia mândră ca de regină, „ți-am spus odată pentru totdeauna, că iubesc numai pe un om, și că ori-ce silințe din parte-ți sunt nefolositoare. Lasă-mă!“

„Să te las? Nu! mai bine aș muri pe loc. Astăzi trebuie să m'ascuți. Bagă de samă, aici suntem singuri, tu ești în puterea mea, nici infernul nu te va scăpa din mâinile mele. Dar ce ție eu? ertă-mă, pasiunea mă înnebunesc. Ță! cad la genunchii tăi. Aneto, Aneto, nu mă respinge!“

Ea făcu un gest indignat cu mâna și se găti să plece. Jac sări ca un tigră și o opri.

„Așa? tu vrei să fugi? Ești bine! mă jur pe sufletul meu, că astăzi vei fi a mea, seú iadul ne va înghiți.“

(Va urma.)

V a r i e t ă ț i.

Păstorița italiană. Grațioșă figură de pe pagina 295 a foii noastre este unul din acele tipuri frumoșe ale Italiei, care vădut sub cerul albastru-închis al Sudului, în mijlocul acelei naturi bogate cu miie de reflecturi încântătoare, farmecă privirea omului. Ochiul ei mar și negrii, pèrul, care cade în bucle de eben pe umerii ei rotunși, trāsurile feții dulci și amabile, în fine nepăsarea grațioșă în atitudinea ei, denotă pe lucuitorul fericit al unei naturi privilegiate. Dar noi vedem încă și altceva în această fiică a Italiei. Nu ne aduce ea aminte, prin toate grațiile sale, de unele tipuri române dela țera? Cea mai mică din trāsăturile feții pare o copilă fidelă a unor figuri române. Până și cerceii dela urechi, mârgelele dela gât și împodobiturile cămășii sale gróșe arată gustul cochet al fetei române pâna în coliba cea mai sèracă. Dècă învelitoare nu i-ar acoperi partea din jos a trupului, pòte cū am vedea și cretința română; atunci ilusiunea ar fi completă. Este un fapt, care a uimit pe vizitatorii străini ai ținuturilor noastre. Tipul italian s'a conservat la Români cu toate nenorocirile, prin care au trecut ei și cu toate invasiunile popórelor sèlbatice, care ar fi trebuit să aducă un amestec de rase. Încă o dovadă, că Românul nu père!

Trofeele armatei rusesci. După raporturi oficiale rusesci trofeele armatei rusesci din resbelul de față cu turcii sunt următoarele:

I În Asia. La Ardahan s'au făcut prizoneri 2 pași și 7600 soldați și s'au luat 96 tunuri cu 2000 corturi și 7000 pusc. — La Scidekan 1400 soldați, 14 tunuri, 2000 corturi și 1000 pusc. — La Iagni 2 pași, 2000 soldați, 16 tunuri, 2000 pusc. — În bătălia dela Alagiadag 7 pași, 12000 feciori, 84 tunuri, 4000 corturi și 10,000 pusc. — În Cars 4 pași, 22,000 soldați, 350 tunuri, 6000 corturi și 18,000 pusc. — În strămtorile dela Devebojun 1 pașă, 4000 soldați, 96 tunuri, 3000 pusc. — La Artvin 1200 soldați, 6 tunuri, 1000 corturi și 12,000 pusc. Prin urmare totalul trofeelor armatei asiatice face 16 pași, 50,200 soldați, 662 tunuri, 15,000 corturi și 53,000 pusc cu o nespusă mulțime de proviant și munițiune. Cai s'au luat la 18,000. Iataganele, pistólele și puscile luate de la trupele turcesci iregulare nu sunt computeate aci. Numèrul bolnavilor și rānișilor atāși a fost de 12,000.

II Armata dela Dunăre are următoarele trofee: Armata de Lom a principelui de coronă a luat dela Turci în diversele lupte cum și în bătălia dela Mecica 16 tunuri, 1000 corturi și 3000 pusc și a prins un pașă și 7000 feciori. — În Dobrugia armata lui Zimmermann a făcut prizoneri în diverse atacuri mai mici 4,600 soldați, și a găsit în diverse locuri 100 tunuri, 400 corturi și 4500 pusc. — La Nicopole 2 pași, 7200 soldați, 52 tunuri și 7000 pusc. — În Torno s'au găsit 16 tunuri, 300 pusc și s'au făcut prinși 400 soldați. În decursul luptelor din regiunul Plevnei s'au prins 400 turci, în reduta dela Grișița (prin români) 6 tunuri și 400 corturi. — În inșasi Plevna s'au prins 6 pași cu 44,000 ostași, și s'au găsit acolo 96 tunuri, 4000 corturi și 66,000 pusc. — La Telis 2 pași cu 4000 soldați, 100 corturi și 4000 pusc. — În Orhanie 1000 soldați, 6 tunuri și 1000 pusc. — În pasul Șibka 4 pași cu 34,000 feciori, 100 tunuri, 3000 corturi și 26,000 pusc. — La Filipopole 1 pașă, 11,000 soldați, 100 tunuri și 12,000 pusc. —

În Adrianopol s'au găsit 86 tunuri, 1000 corturi și 3000 pusc. Prin urmare totalul trofeelor armatei rusesci dela Dunăre face până la ziua subscrierii armistițiului 16 pași, 113,600 soldați, 578 tunuri deosebit calibru, 9,900 corturi și 126,800 pusc de sistemul englezesc, și 24,000 cai. Puscile, iataganele și pistólele luate dela trupe iregulare fac la 200,000 bucăți. Pumnale și lānci s'au luat dela Cerchezi 13,000. Se scrie însè, că o parte considerabilă a trofeelor din luptele dela Dunăre și din Bulgaria le au câștigat armata română. În total trofeele rusesci în ambele câmpuri de resbel face 32 pași, 163,800 soldați, 1,240 tunuri, 2,490 corturi și 179,800 pusc.

O nouă Pompeiă. O nouă descoperire atrage, ție diarul „Times,“ atențiunea arheologilor din sudul Italiei; este vorba de desproparea unei noui Pompei. Acestă descoperire s'a făcut în apropiare de Manfredonia, la o depărtare de aprópe 140 mile de Brindisi, pe șesurile, cari se întind de la piciorile muntelui Gargano până la mare. Vechiul oraș care a fost regăsit este Sipuntum. Prin săpăturile făcute s'a dat peste un templu al Ilianei, o colónadă de aprópe 63 piciorde lungime, și o metropolă suterană de 15 metri patrați. Multe inscripțiuni și numèroșe obiecte interesante au fost depuse la muzeul din Neapole, și guvernul italian a dat instrucțiunile trebuincioșe ca să se începă imediat esplorări pe o scară mai întinsa. Disparițiunea Sipuntumului de pe fața pământului nu este datorită unei ploii de cenușă vulcanice, ca acele cari au îngropat orașele neapolitane, ci unei cufundări a solului, cauzată probabil de cutremure succesive de pământ. Depresiunea solului a fost așa de mare în cât vechiele clădiri se află acum la un nivel mai jos de 20 piciorde de cât câmpiile ce se întind prin prejur. O parte din orașul modern Manfredonia este clădit pe ruinele Sipuntum, întocmai ca orașele pe cari doctorul Schliermann le-a găsit puse unele d'asupra altora la Hissarlik. Sipuntum era la început o coloniă grécă, a cărei dată este necunoscută. Tradițiunea atribuie fundarea sa, ca și a multor altor orașe antice din Apulia, lui Diomede. Pe când Romanii recolonisase totă țera, după al doilea resbel punic, Sipuntum era deja cunoscut. Este probabil, că numele ce a păstrat în istoria datéză de atunci; numele seú originar era Sipus seú Sipuns, pòte de la un peste (Sepio) fórte comun pe ȣerul acesta. Romanii făcură din Sipus Sipuntum, precum făcură Tarentum, Hydruntum, ect. Acest oraș n'a fost nici odată prea înflorit, și Apulia nu se redicā în urma teribilelor devastări, care urmară celui al doilea resbel punic. Dar, pe la jumătatea secolului XIII, Istoria ne spune că Sipuntum era privit ca fórte nesănătos. În 1251, Manfred, fiul împreatului Frederic al II-le, transportă populațiunea sa într'un oraș nou ce clădea într'un loc mai sănătos și care fu numit după numele seú, Manfredonia. De atunci vechiul Sipuntum fu lăsat pradă cutremurilor de pământ, care n'au fost prea aproape pentru el, și care, în loc de al distruge, l'au îngropat întreg, astfel în cât astăzi fu regăsit fără marī stricaciuni. Nu trebuie se ne așteptăm la descoperiri estraordinari în acest oraș, cum saú făcut la Pompei seú la Herculanium; dar se vor găsi acolo multe date privitoare la viața Romanilor în provinciă.